

**МАТЕРІАЛИ
XIV Міжнародної
іхтіологічної
науково-практичної
конференції**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ
ІХТІОЛОГІЇ**

Харків

2021

Апецько А.М., Симонова Н. А., Мехед О.Б.

**ЗМІНИ БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В ОРГАНАХ ТА
ТКАНИНАХ КОРОПА ЛУСКАТОГО *CYPRINUS CARPIO L.*
ЗА ДІЇ ГЕРБІЦИДІВ В ПОЄДНАННІ З СОЛЯМИ ЦИНКУ**

*Національний університет "Чернігівський колегіум" імені
Т.Г. Шевченка, вул. Гетьмана Полуботка, 53; м Чернігів,
Україна; mekhedolga@gmail.com*

В останні роки існує гостра проблема забруднення водою речовинами антропогенного походження. Основними забруднювачами водних екосистем є промисловість та сільське господарство, особливо при неконтрольованому використанні хімічних речовин.

Одними з найпоширеніших забруднюючих хімічних речовин водного середовища є гербіциди. Гербіциди – хімічні речовини, які використовуються для знищення бур'янів на посівах сільськогосподарських культур, для боротьби з заростанням водосховищ, річок, меліоративних каналах. Вони, потрапляючи в воду, а далі в організм жителів водних екосистем, включаються в метаболізм та можуть викликати значні порушення стану ендокринної, репродуктивної, імунної та кровотворної систем риб. Дослідження, що проводились раніше в нашій лабораторії, доводять негативний вплив гербіцидного забруднення водного середовища на метаболічні процеси в організмі риб (*Мехед, 2013; 2004; Яковенко 2011*)

Іншим же забрудником навколишнього середовища є йони важких металів. Вони мають здатність накопичуватися в організмі риб та створювати ризик здоров'ю людини як кінцевого споживача продуктів прісноводного рибориства. В той же час в організмі водних мешканців за накопичення йонів важких металів виникають певні біохімічні зміни (*Костюк, 2011*), що можуть призводити до таких ефектів як уповільнення росту, зменшенням репродуктивної здатності риб, збільшенням вразливості до ураження хвороботворними мікробами і вірусами, що особливо у високих концентраціях призводить до масової загибелі мешканців водою тощо.

2. Квач Ю., Дробіняк О. 2017. Паразити атерини піщаної, *Atherina boyeri* Risso, 1810 (Actinopterygii: Atherinidae), у північно-західній частині Чорного моря. Науковий вісник Ужгородського університету (Сер. Біологія): 38–43.

3. Мовчан Ю.В. 2011. Риби України. К. Золоті ворота: 420.

4. Kvach, Y. & Kutsokon, Y. 2017. The non-indigenous fishes in the fauna of Ukraine: A potentia ad actum. *BioInvasions Records*, 6(3): 269–279.

5. Kvach, Y & Ondračková, M. 2020. Checklist of parasites for Ponto-Caspian gobies (Actinopterygii: Gobiidae) in their native and non-native ranges. *Journal of Applied Ichthyology*, 36 (4): 472–500.

¹Kutsokon Yuliya, ²Kvach Yuriy, ³Yuryshynets Volodymyr

THE PARASITIC AND POPULATION MARKERS OF THE NEOLIMNETIC FISHES DISTRIBUTION IN THE WATER BODIES OF UKRAINE.

¹Institute of Zoology I.I. Schmalhausen National Academy of Sciences of Ukraine

²Institute of Marine Biology of the National Academy of Sciences of Ukraine

³Institute of Hydrobiology of the National Academy of Sciences of Ukraine

The biological and ecological features of different neolimnetic fish species in Ukrainian waters have been analysed. As 'youngest' invaders, the neolimnetic fish populations actively introduce into the recipient water bodies new specific parasite species, as well as acquire local parasites. Short characteristic of neolimnetic parasite fauna in native and non-native regions is presented. Several particular parasite species are proposed for usage as marker of neolimnetic fish distribution outside native range.

Лічна А.І., Бургаз М.І.

СУЧАСНИЙ СТАН СВІТОВОГО РИНКУ РИБИ ТА РИБОПРОДУКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

Одеський державний екологічний університет, вул. Львівська 15, м. Одеса, Україна; lichnaya.nastya.95@gmail.com, marinaburgaz14@gmail.com

На сучасному етапі суспільного розвитку значну роль для економіки кожної окремої країни і світу в цілому відіграє світове

господарство, яке поєднує національні господарства, що пов'язані і взаємодіють за законами міжнародного поділу праці.

Світовий ринок – це сукупність ринків окремих країн, що пов'язані між собою товарообміном. За своєю товарно-галузевою структурою світовий ринок поділяється на: – ринок готових виробів; – ринок сировини та напівфабрикатів; – ринок послуг.

Світовий ринок риби та рибопродуктів завжди був і залишається важливою складовою світової торгівлі. Стан і тенденції світового рибного господарства, починаючи з 80-х років, характеризується підсиленням конкуренції серед розвинутих у риболовному відношенні країн за право використання морських рибних ресурсів і морепродуктів. Застосування надмірних потужностей в Світовому океані при здійсненні рибальства спричинило переексплуатацію основних об'єктів промислу, що користуються підвищенням попитом на світовому ринку, і зумовило необхідність розвитку рибництва – штучного вирощування риби та морепродуктів.

Важливим елементом системи організації ринку в умовах зростаючої кількості населення є механізм ринкового збалансування попиту і пропозиції. Ринок рибних товарів значною мірою формувався стихійно, без науково обгрунтованої системи. Головним регулятором функціонування даного сегменту був ринковий механізм, який швидко адаптувався до специфіки товару та побажань споживачів. У середині 90-х років ХХ століття почали розвиватись адаптовані до умов ринку збутові стратегії країн-продуцентів, які збільшили прибутки і охарактеризували основні тенденції та напрями розвитку ринку риби та рибопродуктів

На даний момент можна говорити про тісну залежність обсягів вилову риби та рибопродуктів і кількості населення. В цілому зараз спостерігається часткове збалансування попиту і пропозиції на ринку рибу та рибопродукти, та все ж основною проблемою залишається невідповідність потреб населення і виробництва даного виду продукції.

У сучасних умовах розвитку міжнародної торгівлі ефективне функціонування ринку риби та рибопродуктів

неможливе без злагодженого і відпрацьованого механізму взаємодії його учасників. Аналіз співпраці покупців і продавців у розвинених країнах є важливим елементом впровадження та вдосконалення ринкової політики.

Правила організації ринку продукції рибальства та рибництва повинні враховувати розвиток і зміни в сучасній системі видобутку продукції. Метою організації ринкової взаємодії визначено забезпечення сталого управління водними ресурсами та досягнення стабільних цін на ринку, балансу між попитом і пропозицією враховуючи обсяги сировини у кількості, необхідній як кінцевим споживачам, так і переробній промисловості країн-експортерів та країн-імпортерів.

Важливим елементом механізму взаємодії учасників ринку риби та рибпродуктів є розроблення та впровадження єдиної збутової системи Спільна політика країн-учасників щодо організації реалізації продуктів рибного промислу та аквакультури об'єднує чотири складові частини

Беручи до уваги особливості здійснення рибного промислу, непередбачуваність і змінний характер виробництва, дисбаланс на ринку між попитом і пропозицією, особливості для сезонних видів промислу, то функціонування єдиної збутової стратегії країн-учасників є одним з найважливіших аспектів стабільного функціонування ринку риби та рибпродуктів.

Важливим трендом є суттєве зростання обсягів промислового рибництва. Сучасні технології використовують синергію між рибницькими і тепличними господарствами, забезпечуючи економію на добривах і загальне зростання продуктивності і ефективності.

Світовий ринок риби і морепродуктів останні 5 років залишається досить стабільним. Підсумки 2020 року поки не підведені, але можна очікувати істотного (не менше 10%) зростання обсягів світової торгівлі (рис. 1). Очікується, що в 2020 році сумарний обсяг угод склав не менше \$ 120 млрд.

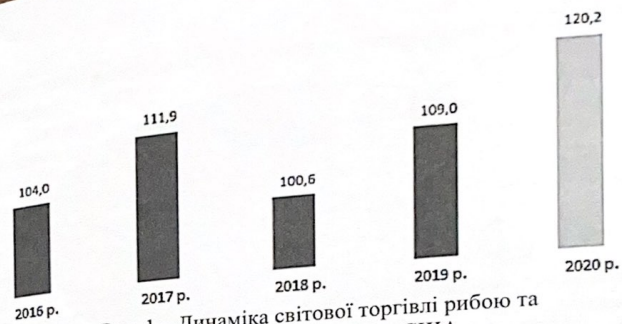

Рис. 1 – Динаміка світової торгівлі рибою та морепродуктами, млрд. дол. США

У структурі світової торгівлі провідну роль відіграє морожена риба – найбільш зручний в транспортуванні і зберіганні продукт.

На другому місці за обсягами продажів – ракоподібні, перш за все креветки, як найбільш простий у видобутку, масовий продукт. Важливо, що продукція глибокої переробки – рибні консерви і ін. в цю класифікацію не включені. Обсяг торгівлі продукцією переробки риби і морепродуктів становить близько \$ 25 млрд.

Ведучий фактор, що визначає обсяги експорту, – розвиненість галузі та доступ до океанських зон лову. Тому провідні позиції в рейтингу займають країни з великою береговою лінією, для яких рибальство – традиційна, давно і стабільно розвивається галузь АПК. Це – Китай, Норвегія, Індія, США та ін. (рис. 2).

Наявність розвинутої інфраструктури з прийому, заморожування і переробці риби – істотна конкурентна перевага на ринку, що дозволяє значно наростити експорт. В якості прикладу можна навести Китай.

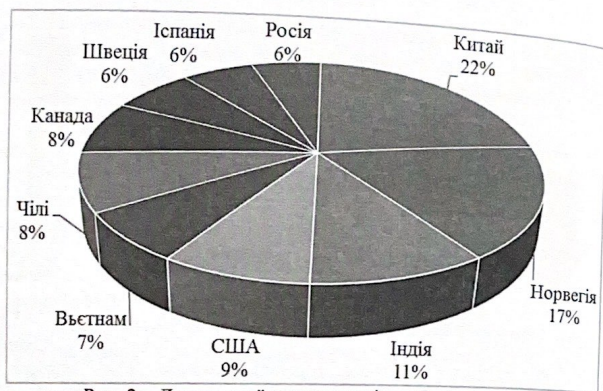

Рис. 2 – Десять країн експортерів риби і морепродуктів, 2020 р

Згідно з статистичними даними за 4-річний період вартість експорту рибними продуктами значно зросла. У таблиці видно, що за цей період частка вартості експорту патраної риби збільшилася на 8% з 23,1млн. (дол.США) і 25,1 млн. (дол. США) в 2014 і 2018 рр.

Що стосується рибного філе, стейка і фаршу, вартість експорту зросла на більш ніж 10% за 4-річний період, але в 2020 р. спостерігається спад ринку. Такий же спад спостерігався з копченої та в'яленої рибою, але економічна ситуація не вплинула тільки на патрану рибу. Вартість експорту копченої риби збільшилася за період 2016-2018гг. на 10% і в порівнянні з 2014р. всього на 5.7% через світову економічну нестабільність.

У число великих імпортерів риби і морепродуктів входять США, Японія, інші розвинені країни.

Особливої уваги потребує розкриття потенціалу рибництва. Значні запаси чистої води, велике число природних водойм створюють в Україні дуже сприятливі умови для розвитку галузі. Важливим фактором успіху тут повинна стати

комплексна, довготривала, продумана підтримка рибоводів з боку держави.

На відміну від показників експорту, вартість світового імпорту патраної риби знизилася більше всіх (на 10.1%, 20,7 млн. Дол. США), тим часом, рибне філе, стейк і фарш (8.3%, 21,5 млн (дол. США) і копчена, в'ялена риба (9.97%, 5,4 млн дол. США).

Структура імпорту риби та рибопродуктів країнами Світу за 2019 та 2020 роки практично однакові. Лідером залишається Норвегія і імпортує 22-24% всієї продукції риби та рибопродуктів.

Сучасний світовий ринок вимагає все більшої відкритості економіки країни і саме тому зовнішньоторговельна політика держави є специфічною сферою діяльності. Саме тому для неї характерні постійні зміни у використанні певних інструментів державного регулювання, які можуть бути викликані коливанням кон'юнктури на світових товарних ринках, політичними змінами тощо. Сучасний етап розвитку світового господарства та регулювання зовнішньоекономічної діяльності характеризується високою динамічністю, що зумовлено гострою конкуренцією та багаточисленними торгівельними війнами, а також розвитком інструментарію регулювання міжнародних потоків.

Список використаних джерел:

1. Аналіз ринку риби і морепродуктів України [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-gybu-v-ukraine-2018-god>
2. Аналитический обзор мировой торговли на рынке рыбных продукции. Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций Viale delle Terme di Caracalla 00153 Rome, Italy, 2018. с. 33
3. ФАО Состояние мирового рыболовства и аквакультуры, 2018. Рим. 209 с. Электронный ресурс Режим доступу: <https://fishnews.ru>
4. Обзор мирового рынка рыбы. 2020. ООО «Энергия Экспорта». 180 с.
5. Аналитический обзор мировой торговли на рынке рыбных продукции Электронный ресурс Режим доступу: <http://epauzb.uz/post/analiticheskiy-obzor-mirovoy-torgovli-na-rynke-rybnyh-produkciy?lang=ru>